

Chati ya 1 Maono ya watu elfu tano na zaidi

Wito : Kushughulikia umaskini kwa kuwawezesha watu

Kuwalisha watu 5000 na zaidi Mariko 6:30-44.

Mambo makuu matatu:

- Huruma
- Uwezeshaji
- Kuzidisha

❖ HURUMA

“Wapeni chakula” Mariko 6:37

- Utendaji wa kitendo
- Hutoa majukumu
- Kuchukua majukumu
- Kuhamasisha

❖ UWEZESHAJI

‘Yesu akajibu –“Mnayo mikate mingapi? Nendeni mkatazame.” Mariko 6:38

- Tunaona tu vitu ambavyo hatuna
- Tunafikiria tu vitu ambavyo hatuwezi kufanya
- Kwa kutumia ulichonacho ni mwanzo wa miujiza ya Mungu

❖ KUZIDISHA

‘Wakala wote wakashiba, wanafunzi wa Yesu wakaokota vipande vilivyomegwa vya kuweza kujaza vikapu kumi na viwili vya vipande vya mikate na samaki pia.’

Mariko 6: 42-44.

- Walianzia walichokuwa nacho
- Walimtazama Mungu
- Kupiga hatua ya utiifu
- Wote walishiba

Chati ya 2 Kujiandaa kwa mafanikio

❖ Kulenga mafanikio

Mafanikio ni nini?

- Mafanikio = Kugundua Mungu anataka ufanye nini na kufanya jambo hilo.**

- ❖ Mafanikio = Kuchagua mradi mwafaka.**

- ❖ Mafanikio = Kufanya kitu ambacho mtu mwingine anahitaji na wanategemea kukulipa kwa hilo.**

- ❖ Mafanikio = Kuwa na kinachobaki kutoka kwa malipo ya watu baada ya kulipa gharama zote.**

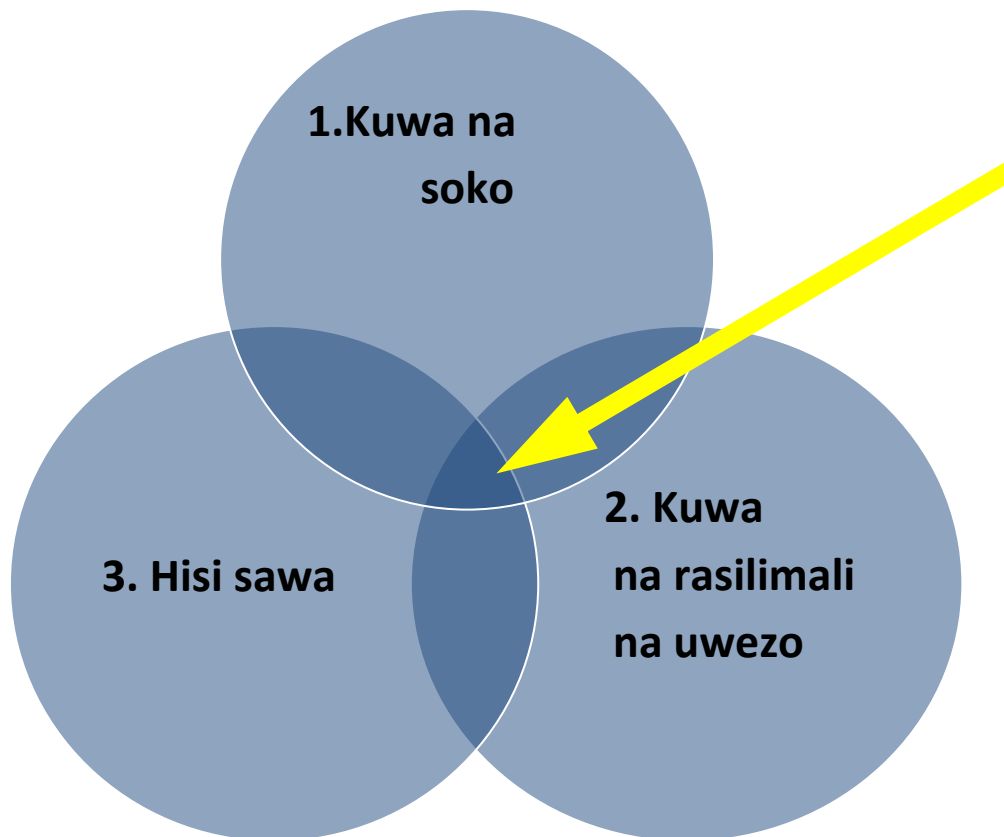
- ❖ Mafanikio = Watu kutaka kununua kutoka kwako na sio kwa mtu mwingine.**

- ❖ Mafanikio = Kutumia ipasavyo hela zilizobaki na kutofuja mali.**

Chati ya 3 Kujiandaa kwa mafanikio (mwendelezo)

❖ Kuchagua miradi mizuri

Aidha bidhaa unayotengeneza au kukuza;
ama kazi unayowafanyia wengine

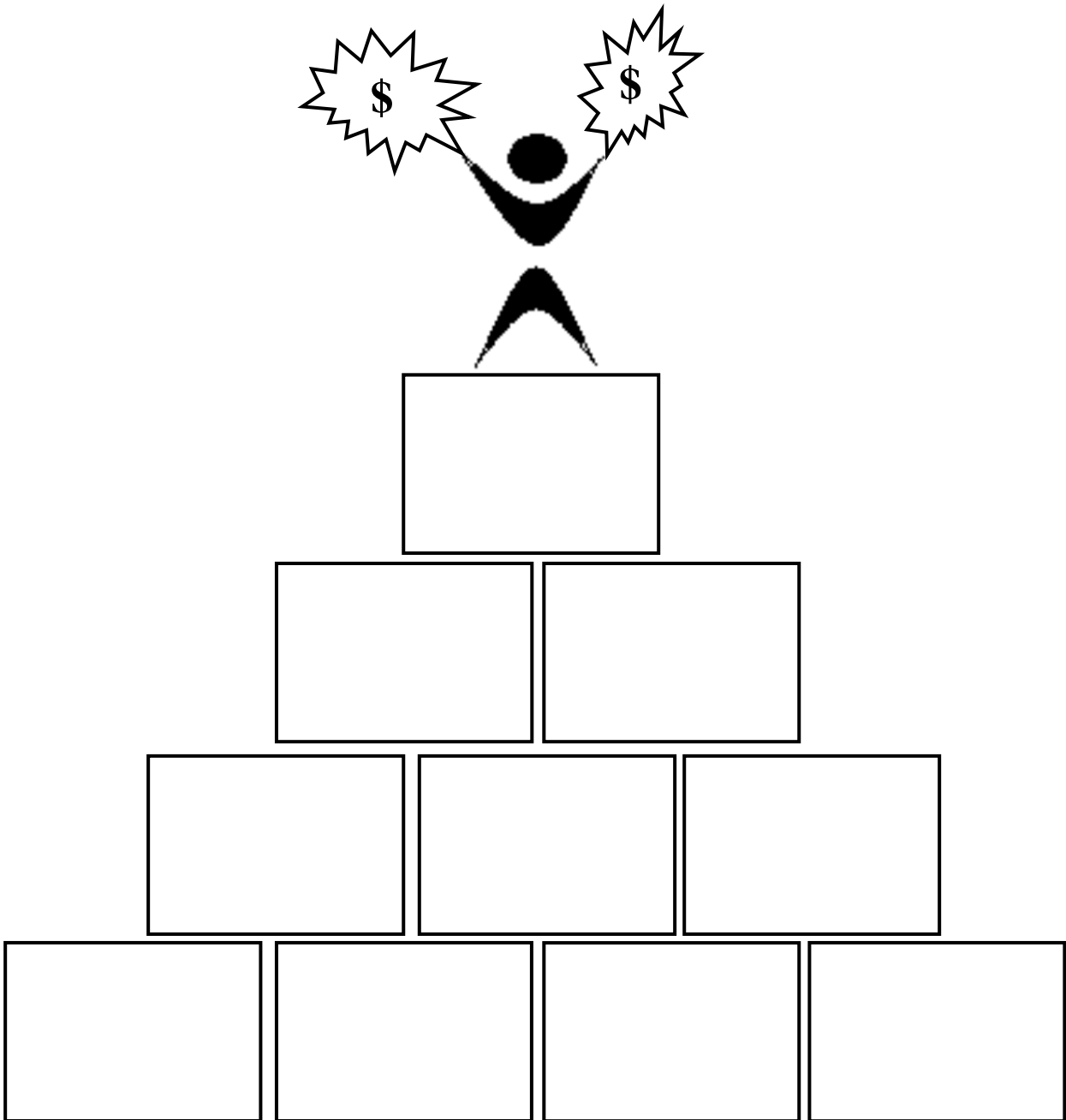


Kuchagua mradi mzuri pale ambapo duara zimepishana itakupa nafasi nzuri zaidi ili kufaulu.

Chati ya 4 Kujiandaa kwa mafanikio (mwendelezo)

❖ **Kutengeneza misingi mizuri**

Ili ufaulu lazima ujengee mradi wako mradi mzuri



Unafikiri hizi ni nini?

Chati ya 5 Mipango mizuri

Kwa nini upange?

Kuandaa mikakati mizuri itakuwezesha kuelewa:

- **Unaelekea wapi na utafikaje huko.**
- **Kuna uwezekano gani wa soko lako.**
- **Una ujuzi gani na unaweza kuupata wapi.**
- **Hatari na jinsi ya kupunguza hatari hizo.**
- **Unachohitaji na wakati gani unakihitaji.**
- **Gharama husika.**
- **Kiasi gani utahitaji kuuza bidhaa ili kuimarisha mapato na kupata faida.**

Unaweza kulinganisha maendeleo yako na mikakati mizuri uliyopanga.

Muda uliotumika kupanga mpango mzuri utakusaidia kufaulu.

Anzisha dogo na nyepesi – Kanuni ya ‘KISS’

Unapoanzisha mradi mpya zingatia kanuni ya KISS:

- K** ▪ **Keep**
- I** ▪ **It**
- S** ▪ **Small**
- S** ▪ **Simple.**

TANBIHI:

Iweke iwe dogo na nyepesi.

Hii itakusaidia kupata ujuzi bila makosa yanayohitaji gharama.

Chati ya 6 Kupangia mradi wako

- ❖ **Utafiti wa soko na mkakati**
- **Orodhesha unachohitaji kutafuta kwa mfano.:**
 - **Wateja wako ni wepi?**
 - **Wangapi wapo hapo?**
 - **Wana uwezo wa kununua nini?**
 - **Kuna historia gani kwa bei ya mauzo?**
 - **Unashindana na nani?**
 - **Kwa nini washindani wako wanafanya vizuri?**
 - **Kwa nini washindani wako hawafanyi vizuri?**
 - **Kwa nini wanahitaji kununua kutoka kwako?.**
 - **Je, mauzo yako ya kipekee ni yapi?**
 - **Unalenga kiwango gani cha mauzo?**
 - **Unaamua kupanga bei zako kiviipi?**
- **Panga jinsi utakavyopata taarifa unayohitaji.**
- **Panga kwa jinsi gani utapata soko(kutangaza) kwa bidhaa zako.**

- ❖ **Kuandaa mpango wa hela**
- **Masharti yanayotumika:**
 - **Gharama za kudumu (uendeshaji): Hela zitakazotumika hata kama umeuza au hapana.**
 - **Gharama za utendaji kazi: Hela zinazotumika kutengeneza bidhaa.**
 - **Mapato ya mauzo: Haya ni makadirio ya mapato kutoka kwa mauzo.**
 - **Faida: Ni mapato ya mauzo ukiondoa gharama za kutengeneza bidhaa.**
 - **Mtiririko wa hela: Ni ujumla wa hela zinazoingia na kutoka kwenye mradi baada ya muda fulani.**
 - **Nafasi ya mabadiliko: Ni wakati mradi unatoka kwenye kupata hasarana kuanza kupata faida.**
- **Kutengeneza mpango wa hela:**
 - **Orodhesha kila kipengele cha matumizi ama mapato na gharama yake.**
 - **Tambua unapotarajia kuwa na gharama za matumizi ama mapato.**
 - **Toa ujumla wa gharama na mauzo katika jedwali kama ilivyoonyeshwa hapo chini.**
 - **Usisahau malipo ya mkopo kama unategemea kuchukua ama kama tayari umeshachukua!**

Chati ya 9

Kupanga mradi wako (mwendelezo)

- ❖ Kuandaa mpango wa hela
- Kokotoa mtiririko wa hela

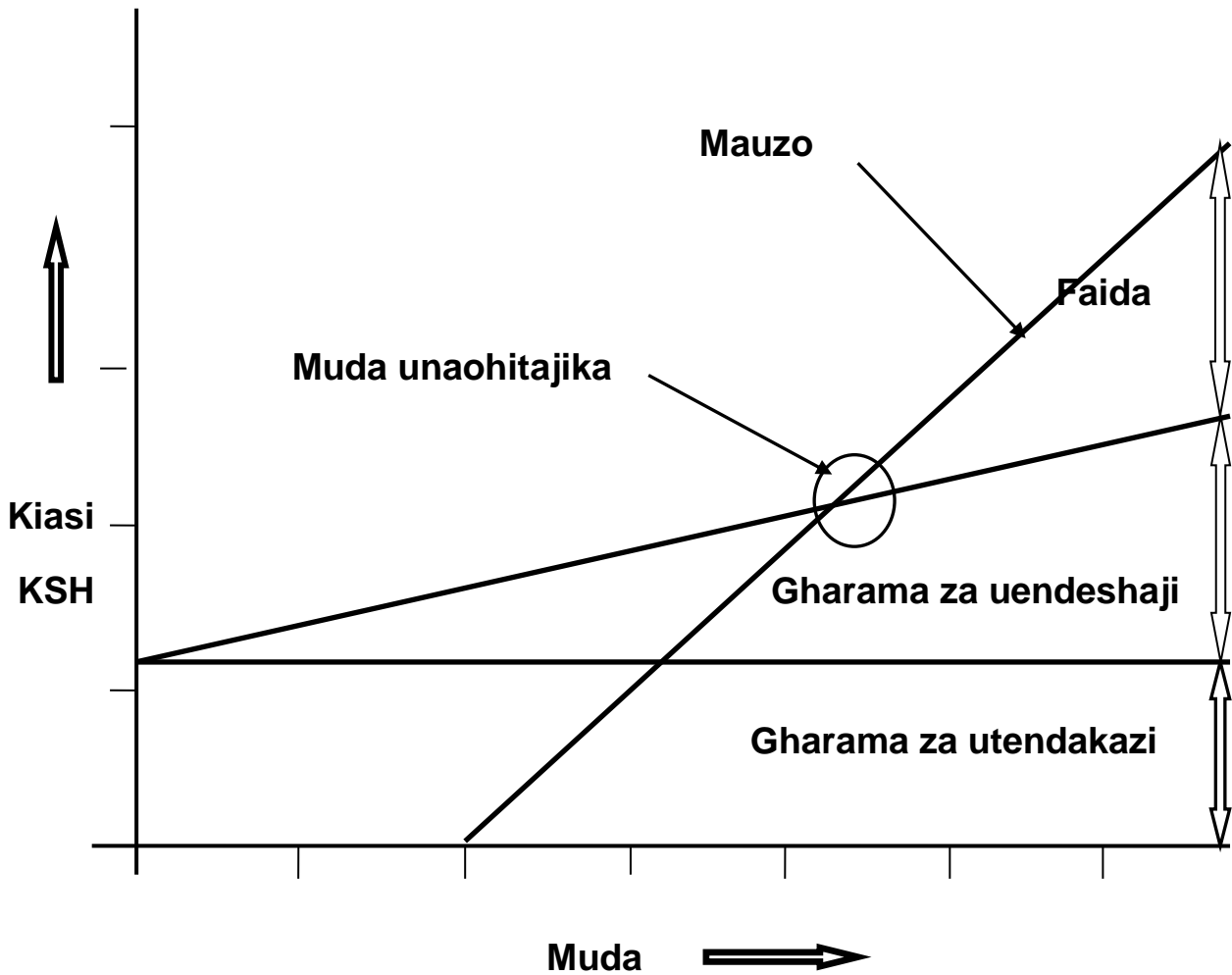
Andika kwa kifupi gharama zinazohitajika na mauzo katika jedwali kama ilivyoonyeshwa hapo chini. Muda utachaguliwa kulingana na mradi husika.

	Makadirio - hela inayotoka; + hela inayoingia			
Bidhaa.	Mwezi wa 1 Mpango	Mwezi wa 2 Mpango	Mwezi wa 3 Mpango	Mwezi wa 4 Mpango
Gharama za uendeshaji.	-20000	-3000	-3000	-3000
Gharama za utendakazi	-4000	-1500	-5000	-4000
Mapato ya mauzo.	0	0	0	+105000
Mtiririko wa hela mwezi huu.	-24000	-4500	-8000	+98000
Limbikizi la mtiririko wa hela.	-24000	-28500	-36500	+61500

- Hakikisha kila bidhaa imeorodheshwa na kugharamiwa – usisahau malipo ya madeni kama unategemea kuchukua mkopo!
- Ijaze katika viwango vitatu vya mauzo – chini, kati na juu.
- Jedwali litakuambia kiasi gani cha hela unayohitaji ili kuwekeza kabla ya kuwa na faida naaida na muda utakaotumika.
- Kama unapanga kuchukua mkopo, itakuwezesha kujua kiasi gani cha hela unachohitaji kukopa.

❖ Kuandaa mpango wa hela (mwendelezo)

Kokotoa muda utakaotumika



Kama umetengeneza mauzo ya kutosha ili kufikisha muda utakaotumika, utaanza kupata faida kutokana na uwekezaji wako ilimradi unaendelea kuwa na mauzo katika kiwango kile kile, utakuwa na FAIDA!!

Chati ya 11 Kusimamia miradi

❖ Kuweka rekodi

- **Kuweka rekodi husaidia:**
 - **Angalia maendeleo ukilinganisha na mpango wa mradi**
 - **Ikokotoe tena muda unaohitajika na mtiririko wa hela**
 - **Jua jinsi gani mradi unavyokuwa na faida**
 - **Amua masuala ya kifedha mapema na wala sio muda uliochelewa**
 - **Chukua nafasi za biashara**
 - **Panga mapema kijasiri**
- **Aina za rekodi unazohitajika kuweka:**
 - a) **Maafikiano**
 - b) **Shiti ya muda wa kazi**
 - c) **Rekodi ya uzalishaji**
 - d) **Akaunti**
 - e) **Mtiririko wa hela**

Chati ya 12 Kusimamia miradi yako (mwendelezo)

❖ Kuweka rekodi (mwendelezo)

a) Maafikiano yaliyoandikwa kati ya watu waliohusika katika mradi huo

- Maafikiano ya pamoja – makundi**
- Maafikiano ya mikopo**
- Maafikiano ya kodi**
- Maafikiano ya ajira**

Weka bayana masharti yote na majukumu ya wahusika wote.

• Maafikiano ya pamoja

Ili kupunguza hatari ya migogoro kati ya watu walio na nafasi mbalimbali katika mradi – makubaliano yanafaa kuwekwa kwa maandishi kabla ya kuanzisha mradi wenyewe.

Hii itajumuisha masharti,majukumu,mchango wao kifedha na kugawanya faida/ hasara

• Maafikiano ya mkopo

Mkopo wowote uliochukuliwa uwe na maafikiano yanayoeleweka na masharti ya kulipa mkopo huo.

Rekodi mkopo uliopokelewa, ni kiasi gani na wapate sahihi ya risiti.

Rekodi mkopo unapolipwa, kiasi na wapate sahihi ya risiti.

• Maafikiano ya kodi

Sehemu yoyote au ardhi iliyokodishwa inabidi iwe na maafikiano yanayoeleweka na masharti yatajwe na kuhusisha muda utakaochukuliwa na maafikiano hayo.

Rekodi kodi inapolipwa, kiasi gani na wapate sahihi ya risiti.

• Maafikiano ya ajira

Kama unaajiriwa ama unamwajiri mtu mwingine, uwe na maafikiano yaliyoandikwa na yanayoonyesha masharti ya ajira ukionyesha majukumu ya waajiriwa.

Rekodi mishahara inapolipwa, kiasi gani na wapate sahihi ya risiti.

Chati ya 13 Kusimamia miradi yako (mwendelezo)

❖ Kuweka rekodi (mwendelezo)

b) Shiti ya muda wa kazi – Nani anafanya nini na muda gani?

Jina	Tarehe	Muda	Kazi husika
Rob	22.08.13	8.00-12.00	Kusafisha na kuua viini vya vijidudu katika nyumba ya kuku.
Jane	22.08.13	8.00-16.00	Kuua kuku sokoni.
Ken	22.08.13	17.00-18.00	Tengeneza upya akaunti.

c) Rekodi ya uzalishaji

Tarehe	Maelezo	Bei	Maoni
22.06.13	Vifaranga 100 wageni kuletwa kutoka Rongo	50/= kila moja	
24.06.13	Vifaranga 2 wafariki		Hakuna sababu dhahiri
22.07.13	Kuku 98 kuchanjwa	5/= kila moja	Ilishughulikiwa na afisa wa miradi kutoka Migori
22.08.13	Kuku 98 wauzwa katika soko la Migori	300/= kila moja	Wateja walifurahishwa na ubora. Wateja wanataka kununua makinda yanayofuata. Mob. 0727593876
22.08.13	Nyumba ya kuku kufafishwa na viini vya kuua vijidudu kwa ajili ya makinda yatakayofuata	900/= Viini vya maji vya kuua vijidudu	Mbolea inauzwa kwa 1200/=

Chati ya 14 Kusimamia miradi yako (mwendelezo)

❖ Kuweka rekodi (mwendelezo)

a) Akaunti (Kila moja katika ukurasa wake)

Mapato ya mwezi

Tarehe	Asili/Chanzo	Kiasi /=
	Kuletwa mbele (P)	
	k.m hela zako binafsi	
	k.m mkopo	
	k.m mauzo	
	k.m akiba kutoka kwa faida	
	Jumla ya mapato	

Matumizi ya mwezi

Tarehe	Maelezo	Kiasi /=
	k.m mahitaji ya biashara.	
	k.m vifaa	
	k.m mshahara wa kujikimu	
	k.m kodi	
	k.m umeme	
	k.m Akiba	
	k.m Kulipa mkopo	
	Jumla ya hela za matumizi	

Mapato – Matumizi = P

P inaashiria faida!!

Utaleta mbele kiasi cha hela (p) mwanzoni mwa ukurasa mpya.

Kumbuka unaweza ukachora kitu kutoka kwa faida k.m msimu ujao mbegu na kuleta na kuweka katika akaunti ya akiba.

Chati ya15 Kusimamia miradi yako. (mwendelezo)

❖ **Kuweka rekodi. (mwendelezo)**

d) Mtiririko wa hela.

Kila mwezi tumia rekodi ya mwezi kulinganisha hela halisi na mpango au makadirio.

Hii itakusaidia kuchukua hatua ili kuweka mambo sawa kama tarakimu zitakuonyesha kama kuna tatizo.

Itakupa taarifa unayotaka ili ikusaidie kupanga mradi wako kwa ajili ya muda unaofuata kwa ujasiri.

	Gharama -Hela zinazotoka +Hela zinazoingia							
Bidhaa.	Mwezi wa 1		Mwezi wa 2		Mwezi wa 3		Mwezi wa 4	
	Mpango	Halisi	Mpango	Halisi	Mpango	Halisi	Mpango	Halisi
Gharama za uendeshaji	-20000		-3000		-3000		-3000	
Gharama za utendakazi	-4000		-1500		-5000		-4000	
Mapato ya mauzo	0		0		0		+105000	
Mtiririko wa hela mwezi huu	-24000		-4500		-8000		+98000	
Limbikizi la mtiririko wa hela	-24000		-28500		-36500		+61500	

Andaa mpango mpya na mtiririko wa hela kwa muda utakaofuata kwa ajili ya mradi wako.

Kumbuka!

- ❖ **Kutumia ulichonacho ni chanzo cha miujiza**
- **Zingatia vipengele vifuatavyo:**
 1. **Akiba binafsi ama mauzo ya bidhaa zaidi** - **hakuna riba, hakuna madeni.**
 2. **Ndugu na marafiki** - **riba pungufu au hakuna riba.**
 3. **Ushirikiano wa jamii (utaratibu wa akiba na mkopo, ufadhili wa watu elfu tano na zaidi)** - **riba pungufu**
 4. **Kampuni ndogo za fedha** - **riba ya juu**
 5. **Benki. Hakuna haja ya mikopo midogo Madeni yasiyoshughulikiwa.** - **riba ya juu**

Kumbuka unahitaji mpango mzuri ili kuonyesha wengine (familia, mwekezaji, akiba ya jamii na mkopo wa kundi, mashirika yasiyo ya serikali, kamati ya maendeleo, meneja wa benki) kwamba una shauri nzuri.